

Sygn. akt I BP 6/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa J. B.

przeciwko S. Z.

o wynagrodzenie za pracę w kwocie 5.700,00 zł,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 lutego 2015 r.,

skargi pozwanego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.

z dnia 28 marca 2014 r., sygn. akt VI Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany S. A. Z. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 marca 2014 r. uwzględniającego w całości apelację powoda J. B. od wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 18 listopada 2013 r.

Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 6 k.c., przez uznanie za udowodnione twierdzeń powoda, choć zostały one zaprzeczone przez stronę pozwaną i były sprzeczne z całym zebrany w sprawie materiałem dowodowym, bowiem zmiana wyroku Sądu Rejonowego w C. przez Sąd Okręgowy w P. dokonana została w sposób sprzeczny ze standardami orzekania, wyłącznie na podstawie twierdzeń powoda, które nie miały żadnego oparcia w zebrany w sprawie materiale dowodowym i dla przeciętnego prawnika

(i nie tylko) po zapoznaniu się z aktami sprawy sprzeczne są nie tylko z dowodami przedstawionymi przez stronę pozwaną, ale również z zasadami logiki (np. przez przyjęcie, że kurs kierowcy na Białoruś powinien być wyceniany wyżej niż do Włoch) i doświadczenia życiowego (np. poprzez uznanie, że należności z tytułu podróży służbowych stanowią wynagrodzenie), a także naruszenia przepisów prawa procesowego: art. 231 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 316 k.p.c., przez ustalenie faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, choć takich wniosków nie można było wyprowadzić z innych ustalonych faktów, a ponadto całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy w żaden sposób nie uzasadniał ustaleń dokonanych przez Sąd drugiej instancji oraz art. 228 k.p.c., przez uznanie, że faktem powszechnie znanym jest otrzymywanie przez kierowców w transporcie międzynarodowym kwoty 5.700 zł tytułem wynagrodzenia, choć jest to fakt nieprawdziwy.

Skarżący wskazał, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 6 k.c. i art. 231 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 316 k.p.c. i 228 k.p.c.

Na skutek wydania wskazanego wyżej wyroku strona skarżąca (pозwany) poniósł szkodę w postaci konieczności zapłacenia należności głównej wraz z odsetkami i kosztami procesu w łącznej kwocie 6.412,93 zł.

Skarżący wskazał, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie wyroku Sądu drugiej instancji w drodze innych środków prawnych, albowiem brak jest podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania, gdyż nie występuje żadna z podstaw wznowienia, a zaskarżone orzeczenie, zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona

szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stanowiła wykonanie przez ustawodawcę zobowiązań wynikających z Konstytucji (art. 77 ust. 1) oraz uregulowań zawartych w art. 417-417² i 421 k.c. Skarga stanowi szczególny środek procesowy (środek zaskarżenia) służący badaniu legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych. W piśmiennictwie (por. J. Gudowski, Węzłowe problemy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, PS 2006, nr 1, str. 3), a także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 35) przyjęto, że kluczowe pojęcie „niezgodności z prawem”, rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, musi być rozumiane jako mające charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim wypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechę bezprawności. Sędzia, który porusza się na obszarze przyznanej mu swobody orzekania i nie przekracza jej granic, pozostaje w zgodzie z własnym sumieniem, jak też prawidłowo dobiera standardy orzecznicze, działa w ramach porządku prawnego nawet wtedy, gdy wydane przez niego orzeczenie – oceniane *a posteriori* - jest „obiektywnie” niezgodne z prawem. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie, które jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi regułami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej.

Stosownie do art. 424⁹ k.p.c. Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia do rozpoznania, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna. Przepis ten umożliwia merytoryczną kontrolę skargi w sytuacji, gdy jest ona dopuszczalna, ale ze względu na jej zarzuty bezzasadna. Instytucja ta nawiązuje do tzw. przedsądu w postępowaniu kasacyjnym. Na podstawie orzecznictwa Sądu Najwyższego (dotyczącego odmowy

przyjęcia kasacji do rozpoznania) można przyjąć, że oczywista bezzasadność skargi to bezzasadność stwierdzalna przez Sąd Najwyższy *prima facie*, niewątpliwa, niewymagająca badania; skarga jest bezzasadna, gdy bez głębszych rozważań można uznać, że żadna ze wskazanych podstaw jej nie usprawiedliwia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01, LEX nr 53312; z dnia 15 stycznia 2001 r., I PKN 794/00, OSNP 2002 nr 17, poz. 412). W szczególności będzie to miało miejsce, gdy jest oczywiste, że orzeczenie nie jest niezgodne z prawem. Pojęcie „oczywista bezzasadność” oznacza więc, że wykazane podstawy wniesienia skargi już przy pierwszej ich ocenie wskazują na faktyczny brak możliwości ich uwzględnienia. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy może już na wstępie stwierdzić, iż przywołane podstawy skargi (w postaci naruszenia prawa materialnego bądź procesowego) albo nie miały miejsca, albo też nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia, które w wyniku tego jest zgodne z prawem. Ocena taka powinna nasuwać się sama *prima facie* bez konieczności szczególnego badania sprawy czy też przeprowadzania złożonej analizy prawnej (por. T. Ereciński, w: T. Ereciński, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, część pierwsza, postępowanie rozpoznawcze, tom I, Warszawa 2003, s. 700). Skarga jest bezzasadna, gdy bez głębszych rozważań można uznać, że żadna ze wskazanych podstaw jej nie usprawiedliwia (postanowienia Sądu Najwyższego z 12 maja 2010 r., I BP 2/10 oraz z 26 sierpnia 2008 r., III BP 4/08, oba niepubl.).

Należy też wskazać, że wytykane w ramach podstaw skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wady postępowania poprzedzającego wydanie skarżonego orzeczenia, choćby istniejące, nie zawsze powodują niezgodność orzeczenia z prawem (por. art. 424⁴ k.p.c.), a jeśli nawet tak się dzieje, to przepisy wskazane jako naruszone w ramach podstaw nie muszą być - i często nie są - tożsame z przepisami (przepisem), z którymi orzeczenie jest niezgodne (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006 nr 7-8, poz. 140). Skoro istotą przedmiotowej skargi jest stwierdzenie niezgodności zaskarżonego nią orzeczenia z prawem, a więc konkretnym jego przepisem lub przepisami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2010 r., II BU 2/10, LEX 653670 i powołane tam orzeczenia), a samo

uchybiecie procesowe wytknięte w ramach podstawy obrazy przepisów postępowania nie musi przecież powodować skutku w postaci niezgodności orzeczenia z prawem, to w przypadku, gdy podstawą skargi jest naruszenie przepisów postępowania i skarżący kwestionuje zasadność merytorycznego rozstrzygnięcia sądu - powinien wskazać przepis prawa materialnego, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (por. postanowienie z dnia 7 sierpnia 2013 r., II CNP 17/13, LEX nr 135424). Wyrok jest bowiem niezgodny z prawem nie dlatego, że zapadł z naruszeniem przepisów postępowania, ale z tego względu, iż narusza określony przepis (przepisy) prawa materialnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 13 oraz z dnia 13 marca 2012 r., II BP 18/11, LEX nr 1215142).

W niniejszej skardze powołano się na naruszenie art. 6 k.c., art. 231 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 316 k.p.c. i art. 228 k.p.c. Jak zaś wynika z treści zarzutu w zakresie naruszenia art. 6 k.c., Sąd, wydając wyrok, oparł się wyłącznie na twierdzeniach powoda, czego nie mógł zrobić, gdyż strona pozwana im zaprzeczyła a twierdzenia powoda nie mają oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym, ponieważ są sprzeczne z dowodami przedstawionymi przez stronę pozwaną, a także z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Artykuł 6 k.c. formułuje podstawową zasadę rozkładu ciężaru dowodu w sporze sądowym, natomiast nie określa skutków procesowych przyznania przez stronę określonych faktów, bo w tym zakresie mają zastosowanie art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. Przepis ten, rozstrzyga o ciężarze dowodu w sensie materialnoprawnym, wskazuje, kogo obciążają skutki niewypełnienia obowiązku udowodnienia istnienia prawa. Do jego naruszenia dochodzi wtedy, gdy sąd orzekający przypisuje obowiązek dowodowy innej stronie, niż ta, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne, a takiego stanowiska nie sposób dopatrzyć się w zaskarżonym wyroku. Strona zobowiązana z mocy art. 6 k.c. (i art. 232 k.p.c.) do udowodnienia faktu jest zwolniona z tego obowiązku, jeżeli określone fakty zostaną przez stronę przeciwną przyznane w sposób wyraźny (art. 229 k.p.c.) lub milczący (art. 230 k.p.c.). Jeśli sąd opiera się wyłącznie na samych twierdzeniach strony co do określonych faktów, mimo że jej przeciwnik im zaprzecza, uchybiecie to nie dotyka istoty rozkładu ciężaru dowodu (nie stanowi o

jego zmianie), ale jest naruszeniem art. 229 k.p.c. Przywołana zatem argumentacja nie jest adekwatna do powołanego przepisu. Co więcej, wbrew stanowisku skarżącego, Sąd nie oparł się wyłącznie na samych twierdzeniach powoda, ale dokonał oceny przeprowadzonych dowodów, w tym dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony i w konsekwencji dokonał ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku. Wszelkie zaś zarzuty dotyczące dowolności tych ustaleń oznaczają, że pod pozorem naruszenia art. 6 k.p.c. skarżący w istocie kwestionuje ocenę dowodów, a taki zarzut jest niedopuszczalny, gdyż stosownie do treści art. 424⁴ k.p.c., podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c., sąd wydając wyrok bierze pod rozwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Naruszenie tego przepisu (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) wystąpi wówczas, gdy sąd drugiej instancji wydając orzeczenie, nie uwzględni zmiany stanu faktycznego lub prawnego zaistniałej w toku postępowania apelacyjnego. Takiego zarzutu zaś w skardze nie postawiono, natomiast stwierdzono, że całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy w żaden sposób nie uzasadniał ustaleń dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Zatem i w ramach tego zarzutu skarżący kwestionuje ocenę dowodów, co, jak wskazano wyżej, jest niedopuszczalne w niniejszym postępowaniu.

Jeśli zaś chodzi o pozostałe zarzuty naruszenia przepisów postępowania, to wyłączenie przewidziane w art. 424⁴ k.p.c., obejmuje również art. 228 § 1, art. 230 k.p.c., które regulują, jak to określa się w doktrynie, „bezdowodowe ustalanie faktów” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06, LEX nr 864140). Zakresem wspomnianego wyłączenia jest objęty również art. 231 k.p.c. regulujący możliwość ustalania faktów na podstawie domniemania faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 145868). Również zatem i te zarzuty nie mogą stanowić podstawy skargi.

Zatem już po wstępnej ocenie skargi Sąd Najwyższy stwierdził, że przywołane podstawy nie miały miejsca (art. 6 k.c., art. 316 k.p.c.), a także były niedopuszczalne w niniejszym postępowaniu (art. 231 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 228 k.p.c.). Z kolei niewskazanie przepisu prawa materialnego

stanowiącego podstawę prawną roszczenia, a więc tego, którego naruszenie widoczne *prima facie* mogłoby stanowić o bezprawności, powoduje, że niniejsza skarga, nawet po jej przyjęciu do rozpoznania, nie mogłaby prowadzić do stwierdzenia niezgodności z prawem wyroku sądu drugiej instancji.

Z tych względów na mocy art. 424⁹ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.